

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Боряна Златкова Мангова, ФНОИ на СУ „Св. Климент Охридски“, член на научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по (Дидактика на обучението по музика, Методика на обучението по музика, Задължително пиано), обявен в ДВ, бр. 32/ 09. 04. 2024 с единствен кандидат гл. ас. д-р Ралица Емилова Димитрова

Конкурсът за доцент в професионално направление 1.3. е обявен за нуждите на ФНОИ, СУ „Св. Климент Охридски“. Кандидатът в конкурса гл. ас. д-р Ралица Димитрова отговаря на условието за покриване на Минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ в упоменатото професионално направление. Предоставените от кандидата материали са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му, както и с условията и реда за заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Ралица Димитрова е завършила НМА „Проф. Панчо Владигеров“ със специалностите Пиано (ИФ) и Педагогика на обучението по музика (ТКДФ). След дипломиране тя развива професионално и двете насоки в своето образование. Придобива опит на общообразователен учител по музика в Националната гимназия за приложни изкуства „Св. Лука“, гр. София – 2012-2019 г., и на преподавател по пиано в читалище „Възраждане-1935“ – 2012-2022 г. Член е на жури в националните клавирни конкурси „Орион“ и „Европейски музикални меридиани“ от тяхното учредяване до днес. Същевременно се изявява като солов изпълнител и в клавирно дуо с Мануела Генова, с която концертират в България и чужбина; носителки са на награди, между които първа награда от “Giovani in Crescendo Music Competition – digital edition 2024”.

През 2018 г. Ралица Димитрова придобива докторска степен в СУ „Св. Климент Охридски“. В своята дисертация тя представя собствен методически модел за интердисциплинарно обучение чрез интегриране на учебните предмети Музика, Рисуване и Перспектива под формата на факултативни учебни часове (ФУЧ) в 10-ти и 11-ти клас на гимназиите по приложни изкуства. Моделът е създаден и апробиран в резултат на преподаването ѝ в Националната гимназия за приложни изкуства „Св. Лука“, гр. София. Неговата цел е развиване на личните и професионалните качества на бъдещите художници посредством учебен проект, изготвен от учениците в рамките на факултативното обучение.

Авторският модел е базиран на:

а) съществуващите научни изследвания относно въздействието на музиката за формирането на определени личностни качества, музикални и общи творчески способности, на ключови компетентности;

б) анкетно проучване сред преподаватели с общообразователна и специализирана подготовка, оценяващи значението на интегративните връзки за осъществяване на качествено обучение. Текстът на доктората е преработен и развит в монографично изследване, издадено под заглавие „Интегративни връзки в обучението по музика“, София: Wess Music, 2023. То е основен труд по участието ѝ в конкурса.

Най-ранната от предложените публикации на Р. Димитрова „Фрагменти из музикалния живот в Свищов през втората половина на XIX в.“ е с музикално-исторически характер и е краеведски принос към историята на музикалната култура, образованието и хоровото дело в нейния роден град – „градът на стоте първи неща“, както го назовава авторката. Статията е фрагмент от дипломната работа на гл. ас. Димитрова, отпечатана в рубриката „Дебюти“ на Алманах НМА „Проф. Панчо Владигеров“, 2013 като признание за високите ѝ качества. В нея са издирени и систематизирани

детайлно фактите относно дейността на изтъкнатия възрожденски композитор, педагог и диригент Янко Мустаков, основоположник на хоровото изпълнителство в града.

Предложените за конкурса публикации от 2019 г. насам, когато Ралица Димитрова е главен асистент в катедра „Музика“ по дисциплините Задължително пиано, Дидактика на обучението по музика и Методика на обучението по музика, са в областта на музикалната педагогика. Публикувани са в печатните и електронните периодични издания на ФНОИ, в сборници на СУ „Св. Климент Охридски“ с педагогическа насоченост, в „Интегрална музикална теория. Музикален стил и съвремие“ – издание на НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Научният анализ обхваща различните страни и участници в образователния процес с техните функции: ученици, настоящи педагози (учители и университетски преподаватели), студентите като бъдещи педагози. Темите са отклик на най-актуалните музикално-педагогически тенденции и иновации, включени в документите на МОН и на европейските образователни програми в областта на училищното образование, на възлови за предмета Музика проблеми в българското училище (вж. „Съвременни проблеми в обучението по Музика в общообразователното училище“). За своите изводи тя застъпва широко методиката на анкетното проучване.

Новите условия на обществени комуникации, наложени и на образованието в годините 2020/21, фокусират творческата мисъл на гл. ас. Димитрова върху обучението в електронна среда – област, необходима в кризисни ситуации, но и с дълготрайна валидност и стратегически проекции в бъдещото образование. Публикациите ѝ отчитат наличната за момента дигитална компетентност, дефинират необходимите умения за работа в електронна среда от страна на преподаващи и обучаеми, търсят „акомодация“ на утвърдени форми и средства в музикалните дейности,

заявено е желанието да се намери единен, „общовалиден механизъм за осъществяване на качествено обучение“ (вж. „Готовността на студентите от специалност „Музика“ за осъществяване на учебна практика в условията на обучение в дигитална среда“, 396). Отчетени са превъзможнатите трудности и слабостите, за които трябва да се търси решение в перспектива. В „Дигиталната компетентност – необходимо условие за бъдещия учител по музика“ е констатираната „необходимост от разгръщане на личностни и професионални компетентности в учителите“ (с. 26), изискването на умения за създаване на мултимедийни образователни продукти. Изброени са областите в сферата на информационните и комуникационните технологии, с които учителят по музика трябва да борави освен широките си познания по музика: съвременните интернет ресурси – нотописни програми, интернет приложения, програми за монтаж и аранжиране на музика и т.н.

Мултифункционалната значимост на междупредметните връзки в прогимназиалното и гимназиалното проектно базирано обучение тя утвърждава и в „Учебният проект като средство за обучение по предмета музика в общообразователното училище“, „Проектно базираното обучение във виртуална образователна среда“, „Проектно базираното обучение в интердисциплинарната учебна програма“.

В своята практическа работа и във всички свои публикации гл. ас. Димитрова демонстрира блестящо познаване на действащите в НРБ учебни програми и нормативни документи, на съотнасянето им с най- актуалните стратегии на ЕС и Европейската квалификационна рамка.

От различните теоретични разработки на Ралица Димитрова стават видни критериите за „компетентностно ориентиран модел“ (вж. „Движението в контекста на обучението по музика и физическо възпитание и спорт“, 354) и неговите цели:

а) изграждане на ключови компетентности в трите етапа на обучение с широк обхват (изпълнителски, аналитични, когнитивни, творчески, социално-психологически, „изграждане на идентичност посредством въздействието на изкуствата и културата“ (вж. Компетентност за културна осведоменост и изява в контекста на обучението по музика, 427), социална и професионална реализация на индивида като краен продукт от съвременния образователен процес в часа по музика и др.;

б) утвърждаване на съвременен модел за педагог в българското училище, чиито професионални и личностни компетентности са „предпоставка за реализиране на общообразователните цели“ (вж. „Движението в контекста на обучението по музика и физическо възпитание и спорт“, 355). Като съотнася националните изисквания с тези на Европейската квалификационна рамка, авторката предпоставя възпитаването на кадри, подготвени да упражняват професията си и да се развиват и в чужда образователна среда. Боравенето с дигитални технологии тя приема за „базисно умение“ в квалификацията на съвременния учител, включително по музика.

Публикуваната през 2022 г. книга „Дидактика на музикалното изкуство“ в две части, първата в съавторство с доц. д-р Веселин Караатанасов, съдържа добре дозирана информация и фактология относно основните области от обучението по музика в началното училище – теория на музикалните инструменти, история на музиката, инструментознание, музикален анализ, български музикален фолклор. Втората част е „кратък курс“, в който са разгледани основни проблеми от методиката на обучение по музика. Изданието осигурява ценна методическа помощ на студентите с музикално-педагогическа насоченост, както и на действащите учители по музика в I – IV клас.

В своите теоретични разработки и в ежедневната си професионална активност гл. ас. Р. Димитрова проявява експедитивност, трудоспособност, дисциплинираност, отговорност, високи изисквания към своята реализация и тази на възпитаниците си. Благодарение на преподавателските умения, настойчивостта и системните грижи, които полага за студентите в класа ѝ по задължително пиано, те се изявяват публично и печелят конкурсни награди.

Заключение: въз основа на запознаването си с представените трудове и тяхната научноприложна стойност, на впечатленията си от личностните качества и професионалните изяви на гл. ас. д-р Ралица Димитрова, убедено подкрепям нейната кандидатура и предлагам на уважаемото научно жури тя да бъде избрана за академичната длъжност „доцент“ в професионалното направление **1.3. Педагогика на обучението по (Дидактика на обучението по музика, Методика на обучението по музика, Задължително пиано) във Факултета по науки за образованието и изкуствата – СУ „Св. Климент Охридски“.**

София, 19. 07. 2024 г.

доц. д-р Боряна Мангова